

רוחניות שכל

בשר ודם

בלונדון

מאת הניה רוטנברג
PHOTOS BY CHRIS NASH

לצלילי מוזיקה מחרישת אוזניים עלולות לבמה שבע רקדניות, כאילו יצאו זה עתה מתוך איקונות ביזנטיות. בריקוד "בשר ודם" של הכוריאוגרפית ליה אנדרסון מציגות הרקדניות תנוחות, מחוות ידיים ותנועות עיניים השאולות מאיקונוגרפיה דתית נוצרית של קדושים, מלאכי חבלה וקדושים מעונים. לשפה אומנותית זאת יש משמעויות מורכבות וכוונות בבחירת הדימויים, הדמויות, הסמלים והסימנים האלו. אולם, אנדרסון משתמשת בדימויים חזותיים חזקים אלה רק כנקודת מוצא לריקוד. מכאן ממשיכות הרקדניות להתנועע על הרצפה, כשהן מרוכזות בעולמן הפרטי, שבו הצופה באולם אינו לוקח חלק. כשם שקודם הוגבל מילון התנועות של הרקדניות, כך מוגבל עתה מרחב התנועה שלהן. אולם למרות המגבלה, שפת התנועה מרתקת.

אנדרסון יוצרת ל"בשר ודם" סגנון תנועה מקורי ועשיר מאוד, המשלב תנועות מפותלות עם תנועות מאוד מדויקות. הצרוף הזה עם התרכזות הרקדניות בעולמן הפנימי נותן איכות חושנית ומסתורית לריקוד. מילון התנועות של אנדרסון מדגיש את הייחודי והשונה בתנועות הנשים. יש כאן ניסיון להציע איכויות ושפה תנועתית שגוף האשה יכול לבצע ללא מאמץ מיוחד. אנדרסון משתמשת

בחזרות מרובות על התנועה המבוצעת למוזיקה של המלחין סטיב בלייק (Steve Blake). בריקוד של ערב שלם, החזרות המרובות של התנועה עם היסודות הרתימיים של המוזיקה, מביא אחרי זמן מה לירידה בריכוז ולתחושה של אריכות יתר.

"בשר ודם" הוא ריקוד שאנדרסון יצרה עוד בשנת 1989 והועלה במרץ השנה במסגרת פסטיבל Spring Loaded ב-Place בלונדון. אנדרסון מסבירה שהיא מתעניינת בנושאי ג'נדר ומיניות ומיחסת להם חשיבות רבה בעבודותיה. היא מנסה ליצור מתח בין התוכן לבין הגינדר של המבצעים בריקודים שהיא יוצרת. מתח זה הוא היוצר את הפוטנציאל הפוליטי ונותן את העוצמה לעבודותיה.

בריקוד "בשר ודם", מגבילה הכוריאוגרפית בכוונה את תנועות הרקדנים, ויחד עם ההתרכזות בעולמם הפנימי היא יוצרת מצב שבו הרקדנים מצויים בעולם משלהם, מנותק מהעולם הצופה. הרקדניות בריקוד מתנועעות תמיד בקבוצות ובתנועה אחידה וכל זה יחד עם התמקדותן במחוות ידיים, פנים ותנועות העיניים. החזרה על התנועות מוסיפה לאווירה המסתורית של הריקוד, והנשים בריקוד נראות כקהילה בעלת סולידריות. אנדרסון אינה

והסכמה על הבדלי הזהות גברית/נשית, מבלי להתייחס דווקא להבדלים הביולוגיים בין נשים וגברים הקיימים בין המינים.

בעצם ההפרדה של אנדרסון בין להקת הנשים והגברים, יש נסיון להציע הצגה אחרת של נשים בריקוד, שבא גם לידי ביטוי בויכוח הפמיניסטי המתנהל בעולם המחול. הנשים בריקוד של אנדרסון מבטאות את קולן הייחודי על כל משמעויותיו ולא משמשות כמין "השני" "האחר" בריקוד.

הוידאו-דאנס Perfect Moment (1992) נעשה על בסיס כוריאוגרפיה שיצרה אנדרסון עוד קודם לכן, ומורכב מקטעים ללא רצף עלילתי. החוט המקשר בין התמונות בריקוד זה הוא התנהגות חברתית שבה מאופיינים ההבדלים בין גברים ונשים בחברה. אפשר לראות זאת בטכסים יומיומיים, כמו רחצה והתלבשות, או בטכסים סטריאוטיפיים להתנהגות של אחד המינים, כמו טכס לחימה של גברים בחצאיות סקוטיות, או בריקודי חברה, שבהם לכל אחד מהמינים תפקיד מוגדר ותלבושת המאפיינת אותו מהמין השני, שמלות נשף צבעוניות לנשים וחליפות כהות לגברים.

ביבליוגרפיה

1. Adair, Christy. 1992. "Women and Dance: Sylphs and Sirens". London: The Macmillan Press.
2. Bain, Alice. 1993. "Golden Moments of Rich Alchemy". Scotland on Sunday, 21 March.
3. Briginshaw, Valerie. 1995/96. "Getting the Glamour on Our Own Terms". Dance Theater Journal. 12:103. (Winter). p. 36-39.
4. Petronio, Stephen. 1990. The Independent, 12 October.

בעצם ההפרדה של אנדרסון בין להקת הנשים והגברים. יש נסיון להציע הצגה אחרת של נשים בריקוד. שבא גם לידי ביטוי בויכוח הפמיניסטי המתנהל בעולם המחול. הנשים בריקוד של אנדרסון מבטאות את קולן הייחודי על כל משמעויותיו ולא משמשות כמין "השני" "האחר" בריקוד

אנדרסון בשנת 1984, כלהקת נשים בלבד. שמה המיוחד של הלהקה שאול מפורטרט מהמאה השבע עשרה, The Cholmondeleys Sisters, המתאר שתי אחיות זהות, שהוצג בגלריית טייט בלונדון. הלהקה הופיעה בתחילה במקומות לא מקובלים למופעי מחול אומנותי, כמו קברטים, פתיחות גלריות, מועדונים ופאבים. על מנת להרחיב ולפתח את יצירתה אל מעבר לעבודות שיצרה רק עבור נשים, ייסדה אנדרסון להקת אח המורכבת מרקדנים גברים בלבד, The Featherstonehaughs (מבטאים פאנשוה). את הלהקה ייסדה אמנם לצורך פרויקט יחיד, הריקוד Clump (1988), אולם ההצלחה הובילה להמשך פעילות הקבוצה.

למרות שכל אחת מהלהקות, להקת הנשים ולהקת הגברים, מופיעה בנפרד ושומרת על זהותה, מצרפת אנדרסון מפעם לפעם את שתי הלהקות יחד להפקה גדולה ומגוונת יותר, כגון הריקוד Flag שהועלה לראשונה בשנת 1988. בעצם הקיום הנפרד של שתי הלהקות, האחת של נשים והשנייה של גברים, יש הדגשה

בוחרת באיכויות הפיזיות הסטריאוטיפיות של רקדן, על מנת שהקהל יוכל להזהות עם המבצעים על הבמה. אבל על הרקדנים שלה להיות בעלי מיומנות גבוהה כדי שהקהל יבחין בכך שהוא טעה בדימוי הצר שלו על איך צריך רקדן להראות.

להשפעה ולעוצמה החזותית של עבודתיה של אנדרסון יש חשיבות מרכזית, ואת זאת היא יוצרת באמצעות התלבושות, האביזרים, התאורה והתפאורה לצד התנועה. הדבר בא לידי ביטוי בשיתוף הפעולה ההדוק ולאורך שנים שהיא יוצרת עם המלחין סטיב בלייק (Steve Blake), מעצב התאורה סיימון קורדר (Simon Corder) ומעצבת התלבושות סנדרה פאוול (Sandra Powel). ב"בשר ודם" היא עיצבה שמלות זהב ארוכות המסתובבות ומתערבלות ברכות סביב גוף הרקדניות. לשמלות הארוכות קו נקי, ונראה שהן נוחות מאוד להתנועע בהן. הבד הכבד נופל ברכות וכבדות כלפי מטה כאשר הרקדניות מתנועעות בעמידה, אולם כאשר הן מתפתלות על הרצפה, נקווה הבד כמו שלולית מים לצד מותני הרקדניות. בכך יוצרת פאוול איכות מאוד מיוחדת של תנועת הבד התורם מימד נוסף לתנועת הנשים. במהלך הריקוד משתנה גוון השמלות באמצעות פנסי התאורה הצבעוניים בהם משתמש קורדר. המוזיקה המקורית שכתב בלייק לריקוד היא בעלת יסודות ריתמיים ברורים, ונוגנה על הבמה על ידי שלושת נגני להקת "קורבנות המוות".

בילדותה למדה אנדרסון באלט. לפני שסיימה את לימודיה במרכז לאבאן לתנועה בלונדון, היא הספיקה ללמוד בבית ספר לאומנות, והיתה לה גם גיחה קצרה לעולם הרוק. היא משתמשת ברקע שלה בבאלט כנקודת מוצא לעבודות שהיא יוצרת וגם משלבת מתוך מילון תנועות הבאלט בעבודותיה. בתחילת עבודתה התמקדה אנדרסון בכוריאוגרפיות שיצרה על מחוות ידיים והבעות פנים, ודוגמא לכך אפשר לראות בריקוד Marina משנת 1987. במהלך שנות השמונים החל הסינגון המקורי שלה לנוע לאט מהפרינזי אל התיאטרון והטלוויזיה, כאשר החלה ליצור עבודות באורך מלא, הכוללות מספר חלקים עם רעיון המקשר ביניהם.

את להקת The Cholmondeleys (מבטאים "צ'ומליז" - ונא לא לשאול למה), ייסדה

